

Sygn. akt I PZ 36/10

POSTANOWIENIE

Dnia 26 stycznia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski

SSA Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Jacka K.

przeciwko Fabryce Obrabiarek "P. – D." w D.

w postępowaniu ze skargi o wznowienie postępowania w sprawie III APa 110/05
o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 stycznia 2011 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 13 maja 2010 r.,

I. oddala zażalenie;

**II. odmawia przyznania radcy prawnemu Józefowi B. kosztów
nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej w postępowaniu
zażaleniowym.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 31 marca 2006 r. Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (sygn. akt: III APa 110/05) oddalił apelację powoda Jacka K. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy z dnia 4 lipca 2000 r. (sygn. akt: IX P 957/04), w którym oddalono jego powództwo o odszkodowanie w kwocie 557.612 zł za straty spowodowane wadliwym - w ocenie powoda -

wypowiedzeniem umowy o pracę, skierowane przeciwko pozwanej Fabryce Obrabiarek „P.-D.” w D. W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny wskazał, że brak jest podstaw prawnych i faktycznych do uwzględnienia roszczenia opartego na przepisach prawa cywilnego, zwłaszcza, że powód nie złożył odwołania do sądu pracy od wypowiedzenia umowy o pracę zgodnie z przepisami kodeksu pracy.

W skardze o wznowienie postępowania zakończonego opisanym wyżej wyrokiem powód powołał się na przepisy art. 403 § 4 lub art. 416¹ k.p.c., domagając się uchylecia lub zmiany zaskarżonego orzeczenia. Żądanie swoje uzasadnił treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 listopada 2007 r., sygn. akt: SK 18/05, podnosząc, że z jego treści wynika, że w przypadku niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę, oprócz odszkodowania należnego na podstawie przepisów kodeksu pracy istnieje możliwość dodatkowego odszkodowania na podstawie przepisów kodeksu cywilnego.

Sąd Apelacyjny III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 13 maja 2010 r. odrzucił skargę powoda o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń z dnia 31 marca 2006 r.

Sąd uznał, że oba z wymienionych w skardze przepisów dotyczą postanowień niekończących postępowania w sprawie, zaś powód postanowień takich nie wskazuje i Sąd Apelacyjny - w sprawie o sygn. akt: III APa 110/05 - nie wydał żadnego postanowienia, które mogłyby zostać ocenione w takich kategoriach. Z treści obszernego uzasadnienia skargi wynika natomiast jednoznacznie, iż powód opiera swą skargę na dyspozycji art. 401¹ k.p.c.

Należy zatem podać, że w art. 401¹ k.p.c. przyjęto, że można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Trybunał Konstytucyjny w powołanym w uzasadnieniu skargi wyroku z dnia 27 listopada 2007 r. (SK 18/05, OTK-A 2007 r., nr 10, poz. 128) stwierdził, że art. 58 w związku z art. 300 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz.U. z

1998 r. nr 21, poz. 94, ze zm.), rozumiany w ten sposób, że wyłącza dochodzenie innych, niż określone w art. 58 kodeksu pracy, roszczeń odszkodowawczych, związanych z bezprawnym rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia, jest niezgodny z art. 64 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji. Przedstawiony wyżej wyrok Trybunału Konstytucyjnego jest orzeczeniem interpretacyjnym, które nie deroguje żadnego przepisu prawa lecz zmierza do zmiany utrwalonej wykładni sądowej takiego przepisu.

Właśnie w odniesieniu do tego konkretnego wyroku Trybunału Konstytucyjnego, Sąd Najwyższy w uchwale siedmiu sędziów z dnia 17 grudnia 2009 r., sygn. akt: III PZP 2/09 - której nadano moc zasady prawnej - podał, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego stwierdzające w sentencji niezgodność z Konstytucją określonej wykładni aktu normatywnego, które nie powoduje utraty mocy obowiązującej przepisu, nie stanowi podstawy do wznowienia postępowania przewidzianej w art. 401¹ k.p.c. Odnosząc się do treści przedmiotowej skargi o wznowienie postępowania, trzeba zauważyć, że w orzecznictwie sądowym przyjmuje się, że samo sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający ustawie nie oznacza, że skarga opiera się na ustawowej podstawie wznowienia (postanowienie SN z dnia 29 stycznia 1968 r., I CZ 122/67, OSNC 1968, nr 8-9, poz. 154). Zgodnie z treścią art. 410 § 1 k.p.c. skarga podlega odrzuceniu nie tylko wtedy, gdy powołana w niej podstawa wznowienia została sformułowana w sposób nieodpowiadający ustawie, ale także wówczas, gdy wskazane w niej okoliczności wprowadzą się podciągnąć pod przewidzianą w ustawie podstawę wznowienia, to jednak w rzeczywistości podstawa ta nie występuje. Tak więc, Sąd Apelacyjny uznał, że skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem z dnia 31 marca 2006 r. Sądu Apelacyjnego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, jako nie opartą na ustawowej podstawie, należało na mocy art. 410 § 1 k.p.c. odrzucić.

Postanowienie to zaskarżył w całości zażaleniem do Sądu Najwyższego pełnomocnik powoda, zarzucając naruszenie art. 410 k.p.c. przez błędne przyjęcie, że złożona przez powoda skarga nie została oparta na ustawowej podstawie oraz art. 401¹ k.p.c. przez przyjęcie, że nie może być podstawą skargi o wznowienie

postępowania niezgodność z Konstytucją art. 58 k.p. w związku z art. 300 k.p., rozumianego w ten sposób, że wyłącza dochodzenie innych, niż określone w nim roszczeń odszkodowawczych, związanych z bezprawnym rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia. Powołując powyższe podstawy zaskarżenia wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia, a także o przyznanie nieopłaconych kosztów pomocy prawnej z urzędu udzielonej powodowi.

W uzasadnieniu zażalenia podniósł, że wprawdzie powołana przez Sąd Apelacyjny uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2009 r. rozstrzyga przedmiotową kwestię odmiennie od żądania powoda, ale jak podniósł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu tej uchwały, sądy powszechne mają możliwość poddawania w wątpliwość utrwalonej wykładni dokonanej przez Sąd Najwyższy, który ponownie rozważa argumenty, jakie mogą przemawiać za potrzebą zmiany linii orzeczniczej i w tym sensie nie przypisuje sobie wyłączności na jedyną, ostateczną lub powszechnie obowiązującą wykładnię przepisów prawa. Również uchwała składu siedmiu sędziów, mająca moc zasady prawnej (i wiążąca wszystkie składy orzekające Sądu Najwyższego co do wykładni przepisu, którego dotyczy) może podlegać korekcie, o czym stanowi art. 62 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest niezasadne.

Sąd Apelacyjny odrzucając skargę o wznowienie postępowania w trybie art. 410 k.p.c. w sposób prawidłowy przyjął, że powód nie wskazał podstawy wznowienia określonej w art. 401¹ k.p.c. Zgodnie z tym przepisem można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Skarżący wskazał jako podstawę skargi wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 listopada 2007 r. (SK 18/05), uznający, że art. 58 k.p. w związku z art. 300 k.p., rozumiany w ten sposób, że wyłącza dochodzenie innych, niż określone w art. 58 kodeksu pracy, roszczeń odszkodowawczych, związanych z bezprawnym

rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia, jest niezgodny z art. 64 ust.1 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji.

W ocenie Sądu Najwyższego powód nie mógł powołać się na ten wyrok Trybunału, gdyż został zwolniony z pracy w drodze wypowiedzenia umowy o pracę z przyczyn leżących po stronie pracodawcy (zwolnienia grupowe), a przepis art. 58 k.p. dotyczy odszkodowania z tytułu wadliwego rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia.

Kwestię odszkodowania za wadliwe rozwiązanie umowy o pracę w drodze wypowiedzenia normuje art. 47¹ k.p. W myśl tego przepisu odszkodowanie, o którym mowa w art. 45, przysługuje w wysokości wynagrodzenia za okres od 2 tygodni do 3 miesięcy, nie niższej jednak od wynagrodzenia za okres wypowiedzenia. Przepis ten określa minimalną (tj. równą wynagrodzeniu za okres wypowiedzenia) oraz maksymalną (równą wynagrodzeniu za okres trzech miesięcy, chyba że w umowach bądź układach zbiorowych został określony dłuższy okres) wysokość odszkodowania, pozostawia więc ocenie sądu ustalenie jego konkretnej wysokości w tych właśnie granicach. Kryterium wysokości szkody (utrata spodziewanych zarobków) może więc stanowić podstawę ustalania przez sąd wysokości odszkodowania, lecz tylko w przypadku, gdy okres wypowiedzenia umowy o pracę był krótszy niż 3 miesiące.

W wyroku z dnia 18 października 2005 r., SK 48/03 (Dz.U. Nr 210, poz. 1858, OTK-A 2005 nr 9, poz. 101) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 47¹ jest zgodny z art. 64 ust. 2 i art. 32 ust. 1 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 77 ust. 1 Konstytucji.

W wyroku z dnia 21. 05. 2010 r. Sąd Najwyższy w sprawie I PK 12/10 (LEX nr 602200) wskazał, że podstawą wznowienia postępowania może być tylko takie orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, które dotyczy aktu normatywnego (przepisu prawa) stanowiącego podstawę wydanego przez Sąd w tej sprawie orzeczenia.

Wskazany przez powoda wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie stanowił podstawy wydanego przez sąd wyroku.

Drugą przyczyną, która nie pozwalała uznać tego wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 listopada 2007 r. (SK 18/05) za podstawę wznowienia postępowania był fakt, że orzeczenie to miało charakter interpretacyjny. Właśnie na tle tego wyroku Trybunału Konstytucyjnego, Sąd Najwyższy w uchwale siedmiu sędziów z dnia 17 grudnia 2009 r., sygn. akt: III PZP 2/09 - której nadano moc zasady prawnej - podał, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego stwierdzające w sentencji niezgodność z Konstytucją określonej wykładni aktu normatywnego, które nie powoduje utraty mocy obowiązującej przepisu, nie stanowi podstawy do wznowienia postępowania przewidzianej w art. 401¹ k.p.c. Sąd Najwyższy podziela i akceptuje tę konstatację składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, co nie pozwala uznać cytowanego wyroku Trybunału za podstawę wznowienia z art. 401¹ k.p.c.

Trzecią przyczyną, która uzasadniała odrzucenie skargi o wznowienie postępowania był fakt, że została ona wniesiona do sądu znacznie po upływie terminu, określonego w art. 407 § 2 k.p.c., zgodnie z którym w sytuacji określonej w art. 401¹ skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 listopada 2007 r. (SK 18/05) został opublikowany w Dz.U. 2007/225/1672 z dnia 3 grudnia 2007 r. i tego dnia wszedł w życie. Skarga o wznowienie wniesiona 9.12. 2009 r. (ponad 2 lata od tego terminu) podlegała odrzuceniu na podstawie art. 410 § 1 k.p.c.

Nie było więc żadnych podstaw do uwzględnienia w/w wyroku Trybunału Konstytucyjnego jako podstawy wznowienia postępowania, a zażalenie pełnomocnika powoda jest w sposób oczywisty bezzasadne. Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w punkcie I wyroku (art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

Wobec podniesionych wyżej okoliczności Sąd Najwyższy odmówił przyznania pełnomocnikowi powoda kosztów wynikających z § 12 ust. 2 pkt 2 w związku z § 2 ust. 1 i § 15 rozporządzenia z 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W myśl art. 118 § 5 k.p.c. - jeżeli adwokat lub radca prawny ustanowiony w związku z postępowaniem kasacyjnym lub postępowaniem ze skargi o

stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, nie stwierdza podstaw do wniesienia skargi, jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić na piśmie o tym stronę oraz sąd, nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia zawiadomienia go o wyznaczeniu. Do zawiadomienia adwokat lub radca prawny dołącza sporządzoną przez siebie opinię o braku podstaw do wniesienia skargi. Opinia nie jest załączana do akt sprawy i nie jest doręczana stronie przeciwnej.

Przepis ten wskazuje, że adwokat lub radca prawny ustanowiony w związku z postępowaniem kasacyjnym może odmówić sporządzenia i wniesienia skargi, jeżeli nie widzi podstaw usprawiedliwiających jej wniesienie. Omawiane rozwiązanie, ma w założeniu, ograniczenie wnoszenia skarg kasacyjnych oczywiście niezasadnych (por. uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 21 września 2000 r., III CZP 14/00, OSNC 2001, nr 2, poz. 1).

Dotyczy to również kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, ponoszonych przez Skarb Państwa ze środków budżetowych sądów, niekiedy w kwotach całkowicie niezależnych od nakładu pracy pełnomocnika, takich jak w niniejszej sprawie - obliczonych od najwyższej stawki - na skutek wystąpienia przez powoda z roszczeniem, uznanym przez sądy za całkowicie niezasadne, zapłaty kwoty 557.612 zł. Można bowiem przyjąć, że radca prawny lub adwokat ustanowiony przez osobę fizyczną, po sumiennym rozważeniu szans uwzględnienia środka odwoławczego, może stwierdzić brak takich szans, co wiąże się z kosztami dalszych czynności procesowych, o czym powiadamia reprezentowaną przez niego stronę, stara się ją przekonać o niecelowości składania środka odwoławczego i na tym obowiązek pomocy prawnej zakończy. Odnosi się to także do adwokata ustanowionego z urzędu.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 22.11.2007 r. w sprawie I CSK 326/07 (LEX nr 560504) wyraził pogląd, że wynagrodzenie za sporządzenie i wniesienie skargi kasacyjnej przysługuje jedynie w sytuacji świadczenia pomocy prawnej na poziomie wymaganym przez jej profesjonalny charakter. Nie spełnia tego wymagania sporządzenie przez zawodowego pełnomocnika procesowego skargi kasacyjnej zawierającej uchybienia formalne dotyczące jej wymogów konstrukcyjnych, uzasadniające odrzucenie skargi wprost.

Również w wyroku z dnia 8.05.2001 r. Sąd Najwyższy w sprawie IV CKN 189/00 (LEX nr 550928) zajął stanowisko, że rażąco sprzeczne z zasadami profesjonalizmu czynności adwokata ustanowionego z urzędu, nie upoważniają go do skutecznego domagania się przyznania mu kosztów nie opłaconej pomocy prawnej.

Mając powyższe okoliczności na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w punkcie II wyroku.